

Den tremastade barken *Fransiscus af Lerhamn*.

Detta är historien om Lerhamn från det att de första husen uppfördes av Krapporup 1725 för att ge bostäder till några fiskarfamiljer. Byn växte sakta under 1700-talet och var ända fram till 1840-talet ett enkelt fiskarsamhälle som i mångt och mycket var helt beroende av baronerna på Krapporup. Genom Petter von Kochens dagböcker för tiden 1734–1764 får man en god bild av livet i fiskelägena i Kullabygd- en inklusive Lerhamn.

Omkring 1840 sker en förändring av det tidigare fiskarsamhället. Byns fiskare, inspirerade av den ökade handeln i närområdet och det goda sillfisket, börjar bygga sina egna jakter på stranden i den lilla hamnviken i Lerhamn. Under mindre än femton år byggs mer än tio jakter. Virket köps på rot i bland annat Vegeholm och sågas till plankor i såggropar på fäladen söder om byn.

De självlärda båtskepparna bedriver fiske och handel med sina jakter. Med vinsterna från denna verksamhet investerar Lerhamnskepparna i stora segelfartyg och seglar under senare delen av 1800-talet till stora delar av världen. På mindre än 60 år blir Lerhamn en av de mest framgångsrika sjöfartsorterna i nordvästra Skåne.

Lika snabbt som framgångarna kom lika snabbt dör Lerhamns storhetstid till sjöss när Lerhamnarnas segelfartyg blir omsegla- de ekonomiskt av den nya tidens ångfartyg. Lerhamnarna hade inte varit med sin tid och stod nu utan behörighet att föra de nya fartygen.

Med välståndet följde nybyggnation av skepparhus av tegel under 1870- och 1880- talen. Det är slut med låga fiskarlängor med halmtak och klineväggar, en byggnadsstil som hade varit rådande under mer än 150 år. Dessa skepparhus står kvar än i dag och en stor del av boken handlar om dem och de människor som bodde i Lerhamn under

slutet av 1800-talet och fram till 1950-talet. I andra avsnitt beskrivs seder och bruk genom tiderna i den lilla byn.

Ungefär samtidigt med Mölles storhetstid omkring 1910 uppstår en sommarturism i det insomnade Lerhamn. En del hus köps upp – med början runt 1920 – av sommargäster som tidigare hade varit hyresgäster i byn. Samtidigt etablerar några av byns kvinnliga entreprenörer hotell- och pensionatsrörelser. Om vintrarna somnar byn in med sin befolkning av pensionerade sjökaptener och deras hustrur.

Lerhamn är i dag en by med cirka 85 hus, varav lite drygt hälften av husen bebos året runt.

Genom en väl fungerande byförening sköter byns invånare sedan länge vägarna, hamnen, badplatserna, badstranden och grönytorna på ideell basis. Lerhamnarna har visat att den lilla människan kan göra mycket för sin egen och andras trivsel utan att samhället behöver ta ansvar för invånarnas boendemiljö.

Kanske är det byns litenhet som gör att grannsämjan fungerar väl i Lerhamn. När barnen deltar i underhållsarbetet av byns anläggningar och städar fäladen varje år tillsammans med de vuxna blir barn och ungdomar rädda om det som de har varit med att vårda.

**Lilla
Förlaget**